DÜNYA KİTAPLARI / ŞİİR

Mahmud Derviş

Mavi Bir Gün

Çev: Metin Fındıkçı

dünya

Mahmud Derviş

Toprak Kasidesi

IV

Ben kesilenin şahidi
Ve haritanın şehidi
Ben basit sözcüklerden doğan
Çakıl taşlarının kanatlandığını gördüm
Nidaların silah olduğunu gördüm
Üstüme kalbimin kapısını kapatana kadar
Barikatlar kalkınca benden
Ve yolların yasağı
Kalbim özgürlükle doldu
Kaburgam taş
Karanfili uzatırım
Karanfili uzatırım.

DÜNYA KİTAPLARI / SEÇME ŞİİRLER

Mahmud Derviş

Mavi Bir Gün

DÜNYA KİTAPLARI 284

Şiir 2

Mavi Bir Gün

Mahmud Derviş

Yayın Yönetmeni Feridun Andaç

Sanat Yönetmeni Fatih Durmuş

Editör Ömer Şişman

Çeviren Metin Fındıkçı

Grafik Uygulama Erdal Bayraktar-İlknur Tıngıroğlu

Teknik Hazırlık ve Basım Dünya Yayıncılık A.Ş.

1. Basım Ekim 2003

ISBN: 975-304-180-2

Tüm hakları saklıdır.
Bu kitabın yayın hakları Dünya Yayıncılık A.Ş.'nindir.
İzinsiz kopyalanamaz, aktarılamaz, çoğaltılamaz.

©Dünya Yayıncılık A.Ş.

"GLOBUS" Dünya Basınevi
100. Yıl Mahallesi 34440 Bağcılar/İstanbul
Tel: (0212) 440 24 24 pbx
Fax: (0212) 440 23 67/440 23 70
http://www.dunya.com
e-posta: dunyayayincilik@dunya.com
internet satış adresi: http://www.dunya.com

Mahmud Derviş

Mavi Bir Gün

Çeviren: Metin Fındıkçı

dünya
kitapları

Mahmud Derviş, 1941 yılında Celile'de doğdu. İlk şiirlerini 1955-1956 yıllarında yazdı. Orta öğrenimini yaparken İsrail hükümeti tarafından üç kez tutuklanan Derviş, ilk kitabı *Zeytin Yaprakları*'nı 1964'de yayımladı. 1970 yılında İsrail'den sürgüne gönderildi. 1983-1987 yılları arasında Kıbrıs Rum Kesimi'nde yaşadı ve 1984'de *Beyrut Kasidesi* ile Lenin Ödülü'nü kazandı. 1988-1995 yılları arasında Paris'te yaşadı. 2003 yılında Nâzım Hikmet Şiir Ödülü'nü aldı.

Metin Fındıkçı, 1961 yılında Mardin'de doğdu. İstanbul'da yaşıyor. Şiire; Ortadoğu'nun çeşitli ülkelerinden yaptığı şiir ve deneme çevirileriyle başladı. Şiirleri ve çevirileri; *Yazılı Günler*, *Yarın*, *Cumhuriyet Kitap*, *Yeni Biçem*, *Adam Sanat*, *Uç ve Şiirlik* gibi birçok dergide yayımlandı. Şiir kitapları: *Harabeler*, *Ve Kalbim Sular Altında* ve *Karanfil Mesafesi*. Bugüne kadar yayımlanan çeviri şiir kitapları ise şunlardır: *Seçme Şiirler* (Adonis), *Beyrut Kasidesi*, *Unutulanı Anmak* (Mahmud Derviş), *Hüzünlü Irmak* (Nizar Kabbani), *Rüyadan Çağrılmak* (Nazik El Melaike), *Beyrut'ta Deniz Yok* (Ğade Samman), *Filistin Senin İçin*, *Kuşatma Günlüğü* (Hannan Avvad)

İçindekiler

Şiiri Sevmeyen-Şiir Yazarken Silaha Karşı Küçük Düşen Şair: Mahmud Derviş 7

Düğünler 13
Sonrası Olmayacak 15
Ahmed El Zatar 26
Kum Kasidesi 39
Ekmek Kasidesi 42
Toprak Kasidesi 46
Yeşile Marş 62
Yatağını Koynunda Taşıyan 66
Uyuyan Bahçe 71

Durumlar ve Mevsimler

1-Bırakılan Ağacın Söyledikleri 77
2-Saat Bir Treni 79
3-Son Akşam 81
4-Mavi Bir Gün 84
5-Denizin Çoğulunda Yalnız Durum 86
6-Son Sahil 89

Kronoloji 93

Şiiri Sevmeyen - Şiir Yazarken Silaha Karşı Küçük Düşen Şair: Mahmud Derviş

-Sokakların taşlarından söküp çıkaracağım
Filistinlilerin etini-

1941 yılında Celile ilinin, küçük bir köyünde doğdu. O sessiz sedasız köyü, bir fırtına savrukluğuyla istemeyerek bırakırken, henüz altı yaşındaydı. Altı yaşında tattı dramı, kendisinin ifadesiyle: "Çocukluğum tüm halkımın dramıyla ilişkili olarak kişisel dramımın başlangıcı oldu (...) **1948** yazının o gecesinde, dingin bir köyde yağdırılan mermiler ayırım gözetmedi. Altı yaşındaydım, zeytinliklere, sonra bağlara koşar buldum kendimi, bazen yalınayak, bazen yere kapanarak, korkuyla ve susuzlukla geçen birçok geceden sonra, Lübnan denen bir ülkede bulduk kendimizi..." der. Çocukluğu yalnız onun yaşamıyla değil, aynı zamanda kolektif bir çocukluk durumuna gelmişti. Derviş, Filistin'i hiçbir zaman, bir Endülüs olarak anımsamıyor. Çünkü orası her zaman kayıp bir mekândı. Endülüs bir ülke değildi onun için. "Bu psikolojik bir durum. Filistin'e gelince bu benim çocukluk çağımdır, bu yiten bir cennet değil, gerçek bir cennettir. Ondan söz açıldığında, benim varlığımın özüne parmak basılır" diyordu. Bir bakıma Filistin bir anı değil, daha çok bir

varoluş, bir geçmiş değil bir gelecektir. Filistin bir Endülüs güzelliğidir. Gerçekleşebilecek en güzel Endülüs.

Orta öğrenimini, İsrail'in Nazaratlı ilinde yaptığı sürede üç kez hapse girer (1961, 1965, 1967). Dergi ve gazetelerde çıkan şiir ve yazılarıyla, daha o yıllarda halkıyla bütünleşir. Gün geçtikçe, yaptığı işin bilincine daha bir varır. Şiir anlayışı netleşir. Bu da, vatanını bırakmayı ve sürgün yolunu gösteriyordu kendisine. Böylece yaşamı, Filistin gibi paramparça oluveriyordu ister istemez. Kavganın acının ve yalnızlığın çok erken yaşta bilincine varmıştır artık. Şiiri de militanca söyleşi içinde gelişmektedir. Derviş, Fransa'da yaptığı bir konuşmada, militan şiir için şunları söylüyor: "Dahası mücadelenin kendisinin güzel olduğunu söylemek gerekiyor. Bir Filistinli devrimci güzel bir rüyada yaralanabilir. Devrimciler, izledikleri yolda güzelliğin vereceği yaralanmayı bilmelidirler. Amaç çok önemli olduğunda kendisi de güzeldir. Çünkü devrimciye varlığını serbest ve özgürce açıklama izni veriyor. (...) Direnişin şiiri mücadelenin en üstünde olmaya çabalıyor." Nicedir acı çeken kendi halkına tanıklık ederken, bir yandan da somut deliller sürüyor, dünya insanları önüne militan şiiriyle. İşte bundan bir örnek:

Ben mezbahanın tanığı
Ve haritanın
Ben basit sözcüklerin çocuğu

Çakıl taşların kanatlarını gördüm
Gördüm silahların çığlığını
Bizde, yüreğimizin üstüne kapatılan kapıyı
Yerlerimize konulan haczi.

(Toprak Kasidesi)

"Şimdiye kadar bizim acılarımız şiir olmuştur. Bu acıları ne şiirde ne de siyasî konuşmalarda dile getirmeyi başaramadık (...) Acılar tüm halkı etkiliyor. Gerçekte yaşanan, bu halkın acıları rastlantısal değildir. Biz, yarım yüzyıldır, kurban olduğunu göstermeyi deneyen ve hâlâ bazı insanların buna inanmadığı bir kurban halkı tanıtıyoruz" diye haykırıyordu Derviş.

1970 yılında İsrail'den, sürgüne gönderiliyor. Bu iki yıl içinde, birçok Arap başkentini dolaşır. Aynı zamanda birçok deneme yazar, bu denemelerin içeriği, başlıca Arap yönetimleri ve onların Filistin davasına bakış açılarıydı. Ancak, bu denemelerinde de belirttiği gibi büyük bir düş kırıklığına uğrar. Bunu bir panelde "Arap şoku" olarak nitelendirir ve şunları söyler: "İsrail'de yaşadığım süre içinde, benim bilincimde Arapların tarafı ışıklı bir taraf, İsrail ise karanlık bir tarafa benziyordu. Umut oradan geliyordu. 1971 yılında bazı Arap ülkelerini ziyaret ettikten sonra, bu (dışarıdayken) hayal ettiklerimden daha uzakta olduklarını duyumsadım. Arap yönetimlerinin tavrı çok kaygı vericiydi ve bu durum halen sürmektedir. Filistin sorunu onları kesinlikle ilgilendirmiyordu. Onlar bütün bu

sorunları Filistin İsrail savaşı adı altında gizlediler. Bu savaş Arap yönetimlerince Filistinlilere ve Arapların *bizzat* kendi halklarına karşı davet edilmişti. İşte bu benim için "Arap şoku" oldu. Derviş on yıl sonra, Sabra-Şetilla katliamında, şu dizeleri yazıyordu.

Maske düştü
Arap yollarını verdiler
Arap ruhlarını sattılar
Arap... yittiler
Maske düştü.

(Beyrut Kasidesi)

Bu peş peşe yaşanan savaşlardan sonra, Beyrut'un bir harabe, bir mezbaha kentine dönüştüğü görülür. İsrail yıllardır kendi aleyhine bozulan dengeleri sağlar gibi, hatta Arap yararına bozar gibi oldu. Ayrıca yüzyıllar boyunca dünyanın çeşitli yerlerinde ezilmiş, itilip kakılmış, boğazlanmış olan Yahudiler, artık ezen, boğazlayan bir devletin kurucuları sayılma tehlikesiyle karşı karşıyaydılar. Derviş o yılları şöyle anlatıyor: "Beyrut bir şoktan çok, bir rezaletin haberci çığlığıdır. İsrail, Arap dünyası tarafından yaratılan bir ortamın meyvelerini toplamaktan başka bir şey yapmadı. Beyrut Arapların beceriksizliği ve İsrail donanması tarafından kuşatılmış bir ada idi. Savaş sırasında seyirciydim ve güçsüzlüğümden dolayı acılar içindeydim. Gerçekten silah kullanmadığımdan, küçük düştüğümü bil-

diğimden, bir şeyler yazıyordum. Bu hiçbir şeyi değiştirmiyordu." Bu acıya, bunca soykırıma ve sürgüne rağmen Derviş hiçbir zaman kin gütmedi şiirinde. "Çektiğim acılar bana affetmeyi ve hoşgörülü olmayı öğretti" diyordu.

Alçakgönüllü bütün büyük şairler gibi Derviş'te de şiir, bütün bu katliamlara karşın bir tedavi görevini üsteleniyor; şiir yaşamın özü oluyor, yaşamı şiire üstün tutuyor. "Ben bir şiir okulunda öğrenci-öğretmen veya usta-çırak olmayı reddediyorum. Yaşamın her anında beklenmedik biçimde bir teorinin beni hapsetmesini sevmeyeceğim. Okullar şiir yaratmayacağına göre, şiirler bir okul yaratabilir" diyor.

Metin Fındıkçı

Düğünler

Zifaf gecesinde aşka getirir savaşı
Giyinerek başa döner
Ve girer
Atların danslarını sağar
Cesaret ve karanfilden

Hamilenin inleyişiyle sütten kesilir
Ona şarkı söylenir
Bütün sürgündeki ağaçlar
Ve mendiller incelikle öfkelenir

Aşk gözlerinde solar
Kınalı esmer ellerini verir
Ve kutsal kadınların pamuğunu

Dansın çatısına gelir uçaklar
Uçaklar
Uçaklar

Aşkı koparıp alır yatağın koynundan
Öfkeli mendillerle
Şarkı söyler genç kızlar:
Evlenene kadar
Evlenir bütün kızlar
Ya Muhammed!
İlk geceyi geçirirler
Ya Muhammed!
Yorganın kırmızı kiremitleri üstünde
Ya Muhammed!
Ey âşıkların sultanı
Ya Muhammed!
Ve devletler evlenir
Ya Muhammed!
Yaseminler dökülür
Ya Muhammed!
Merdivenler evlenir
Ya Muhammed
Ayaklanır
Ya Muhammed
Şehirler evlenir
Ya Muhammed!
Ya Muhammed!

Sonrası Olmayacak

Reşid Hüseyin'e

Yaşadığım beşinci caddede. Gözyaşı. Surların
üstünden taştı
pencereme, Newyork'ta olmayan söğüt ağacı.
Beni ağlatır. Nehrin suyuna dönerim.
Kahveler içeriz. Sonra ikinci
bir defa ayrılırız.

Uzun yirmi yıl
Kırkında bilirdim
Sahil uzun şarkılar gibi, ve mahzun
Şarabı kılıç gibi verirdi bana. Bir ölünün ardında gibi
kılınırdı
Namaz
Şiiri yemeğine batırırdı "Hereisto'nun"
Duyguların bir ışıltı gibi uykudan uyanır
Ve suda yürür
Haftalardır yerde, saldırı gününde
Şimdi elemi söylüyorum: Ah!

Elleri gül ve bağı. Surun ardında atalarının yarasıyla
yaralanmadan. Aşk gelir ve sürece daldırır.
Uzanan sahili kaldırırdık. Salkımları
dağıtırdık. Uzak
sedef otlarına karışırdık. Marşlar kırılırdı. Ve
biz siyah gözlerde
kırıldık. Katilimiz. Bizi katletti. Sonra
katilimiz. Atlılarımız
gelip geçtiler.

Bütün boşlukta
Suskunluğun mavi şarkısını göreceğiz hatta
uzaklıkların
Uzun yirmi yılda
Ve o güvercinin etine batar ve adı bütün alınlarda
Şimdi elemi söylüyorum: Ah!
Filistin'in kaburgasından köylü çocukları
Güneyimde
Gezginliğimle birlikte gezgin ve
Güçlü
Çığlığın fatihi
Kadimlerin büyüğü

Avucun genişliği. Bu yatak gibi yoksul
Esmer hatta davet eden
Ve ayrılanların genişliği
Hapishane kapısından daha uzağını görür
Ve görür filizlenen sanatın yakınını
Bulutu görür asker havzasında
Bizi görür, yaşamın tekrarını görür.

Basit... kahvede ve dilinde
Şarap ve birayı sever
Almadan saniyelerden kilimini saniyelerin
Su gibi kolaydı.
Basit... yoksulun akşam yemeği gibiydi.

Patates ve zerreciklerin tarlasıydı
Okulu sevmeyen
Nesri ve şiiri seven
Nesrin sahili üstünde
Ve şiirin ekini üstünde.

Belirli bir günde akrabalarını ziyaret ederdi
Onlardan haberler alıp rahatlardı
Polisin sorularından.
Önceki yasaklı şiirlerini yayımlamadan
Kalanı bana veren
Adımları tanıktır hava alanının üstünde yıllanmış şiirde
ve gizlenmekte...

Sonrası olamayacak
Buğdayın beni dalgalanışmdan
Sonra baykuşlar dindirirdi bu dalgalanışı
Katillerin gözlerinde

...Newyork'ta ışıltıları solan güneş gibi:
Kalbe nerden acı bulaşır? Yiten güvercin tüyünden mi?
Posa kutum boş. Şafağın dili sokmaz.
Yıldızlar parlamaz bu kalabalıkta.

Akşamım kayıp. Sevgilimin bedeni bir sayfadan ibaret. Etrafımda yok kimse
akşamım "İnleyen nehir ve bulut olsaydı"...Kalbe
nereden acı bulaşır? O yakınıma düşene mi tutulur düş
ayrılık ve çocukluğundan mı? İğnelerin şelalesi bozguna uğratır
yükünü.

Hiçbir şeyi düşlemiyorum şimdi
Özlüyorum çok özlüyorum
Şimdi dökülenden başkasını düşlemiyorum
Özlüyorum
Veya
Tükeniyorum
Yok. Bu benim zamanım değil.

Newyork'ta ışıltıları solan güneş gibi
Boynumu ve ekinimi ver ve
Tutsak rüzgârımı.

Kahveden kahveye yayılan. Güzel dilimi istiyorum
Yoksulluğu istiyorum ateş ve anılanın arasında
İlk duruluğun zaman dilimini istiyorum
Ekinimi ve boynumu ver ve
Tutsak rüzgârımı
Kahveden kahveye yayılanı
Şiir kalpten neden kaçıyor oysa Yafa uzaklaşmadı
daha? Neden
uyuyor Yafa oysa ona sarılmışken?

Hayır. Bu zaman benim değil.
İlk duruluğun zaman dilimini istiyorum
Ekinimi ve boynumu ver ve
Tutsak rüzgârımı.

...Beşinci caddede gizleniyorum, veya doğu kapısında
toplananlarla. Gelip ve giden şehrin gözlerini
anmadan.
Bir telaş... bir telaş...

Bir yıl sonra karşılaştık Kahire havaalanında
Bana otuz dakika sonra söyledi:
"Nasır
hapishanesinden çıktığını"

Bir hafta yattı. İki gün oldu çıkalı. Nil nehriyle
birlikte gitmeden ekinin
Nimetinden renginden kahveyi içmeden.
Mısır'ı Mısır'da görmeden
Kitabın yapılışını sormadan öfkenin basılı şekliyle
Sonra nida oldu sonsuza soru taşlarla uzaklaşarak.
Dedim: Hangi kafir peygamberle bu sonuca gelindi?

Yorgun gözyaşlarım gözlüklerimin camına bulaştı.
Değiştin mi?
Değiştim. Hayatımdan boşu boşuna
çıkmadın.
Nil nehriyle doldu ve dedi: Nil unutur mu?
Dedim: Sandığımız gibi unutmaz
Bizleri anar eski mekânımızla birlikte.
Kayalıkların üstünde bir baykuş görünecek ve kayayı
gagalamaya başlayacak
Ve toprak haşereler gibi kanımızı taşıyacak
Bizi eski mekânımızla anacak ve dost ölümle
İkimize günlerimizi bölüştürecek, serilen
Mutluluk gibi sevmeden
Sevmeden ama bizi tanıyan...

Uyananların yanında bozguna uğrardı. Uyananların
yanında ağlardı
Arapların uzağında çadır gibi yürürdü
Boşu boşuna akıp giden ömürle
Yiten cevherle
Nil nehrinin grubunun yakınında saklanır
Son marşlar ona geri dönerdi ve arıların cenazesi

Ey intiharımın ulaştığı yer
Ömrümü durdur ki başlayayım herhangi bir göçle
Celile bitkileri gibi fışkırayım
Ve katledilen gibi alevleneyim

Ey intiharımın ulaştığı yer
Katlin ve düşün ortasında duran
Senden çanların vuruşu uzaklaşmadan
Ve senden saatlerin vuruşu uzaklaşmadan

Bu telaşım ilk ve sondur.

Dallar bana ihanet etti
Sonrası olamayacak
Beni güldüren buğdaydan
Sonra ninni söyleyen baykuş
Katleden kılıçlarla birlikte ötecek.

Newyork'un resmi tabutundaydı, beni tabutunun başına davet ettiler
Beşinci caddede kalıyordu. Göz yaşlar. Beton fıskiyenin üstüne
doldu. Newyork'ta söğüt ağacı yok. Beni ağlatacak. Gölgesi eve vuracak. Yankısından saklandık. Kimsesiz mi Öldü? Herkes burada. Söylemini mi değiştirdi? Hayır. Uzağa mı göç etti
Onun göçü Mina'nın kalbine mi doldu? Evet.

Uzak çok uzaktı sonunda kayboldu
Dumanın çanağı...
Telaş
Telaşlı olanla batar gibi
Telaşın çabukluğunda siste
Ağaçlara asar ciğerimi ve dinlenir
Saatlerce beklemeden
On tabaka altta duran bu ırmağı çalmadan
Manathat'an. Anmaklarla sarılır... Çanın iniltisi uğuldar
akarak. İki avuç arasında acısı kuşların kuşlarla ölümü yüksekliği. Bu benim zamanım değil. Son kış döndü. Kadınların düşleri öldü uzak tarlalarda. Dedi bu zaman benden çıkmayacak.
Değiştim ve kalbim günün uzunluğu bu ilk ömürden hatta son düşten...

Kalanla böylece yaşarız dışarıda bu portakal günde
Okşamadan kapanana girmeden?

Nereden geldin?
Mızraktan kuşlar bile yandığı yerden
Kalbimi keşfetti dediğimde
Kalanla yaşarız böylece içerde bu portakal günde
Okşamadan Mina'nın koşullarını?

Anılanın dışını sarsar: ben toprağın koynunda taşınıyorken,
bu unutulanda eksilen. Gençler ruhumu lanetler
ve yürürdü. Kuşlar kızların yuvası çığlığımda ve iki şakağımda
mesafelere uçardı...
Her şey değişime uğramadan
Kovuluşumu kovuluşumun şarkısını söylerim
Bu benim zamanım değil.
Hayır. Bu benim vatanım değil.
Bu benim başlangıcım değil.

Sonrası oldu.
Sümbüller fışkırdıktan
Sonra baykuşlar ninni söyledi
Rüzgârların katline.

Ahmed El Zatar

Zatar ve taştandır elleri
Bu marşın... iki yatak arasında unutulmuş
Ahmed için
Bulutlar emdi ve kaçırdı beni
Dağlar kol kanat oldu gizledi beni

...Eski bir yaradan indi arılar ölçüp biçmeye
Şehirde denizi kestiğimiz yıldı şehirden
Küllenmiş ve yalnızdım
Daha sonra da yalnız oldum...
Ah! Ey yalnızlık? Ve Ahmed
İki mermi arasında uzaklaşmıştı deniz
Çadırlar uyuyordu, zatar ve katledilenler
getirildiğinde
Mutluluk kadınlarda düğümlenirdi
Anılanlar katarlarla gelip geçerdi
Yolcusuz döşerdim kaldırımları ve yasemini
Arabalarda kişilikleri görürdüm
Veya tanık olan denizimde
Gecenin inleten şimşeklerinde
Çabukluğun ilgisinde

Gerçeklerde olan soruda
Bütün şeylere muhalifti Ahmed
Yirmi yıl sorup durdu
Yirmi yıl göçüp durdu
Yirmi yıl annesinin lezzetini duydu muzun
İnindeki dakikalarda
Ve bulutlarla yağdı.
Kimlik istendi dökülüp biriktiği çukurlarda,
Bulutlar yola çıktı ve kaçırdı beni
Dağlar kol kanat oldu gizledi beni

Ben Arap Ahmed - dedi
Ben anılan portakaldan mermiyim
Benliğimi benliğimin yanında bulundurdum
Nidadan ve denizimin tanıklığından uzaklaştım
Tel Zatar çadırından
Ve ben şehri verene kadar
Beni giydirdi
Şehre yürüyerek gittim
Benliğimi benliğimin içinde bulundurdum

Ahmed'in ruhu kaburgalarında ve ellerinde görünür
Adımlarındaydı - yıldızlar
Haliç'ten mekâna, mekândan Haliç'e
Mızrakları koşturuyorlardı
Ve Ahmed Arapça ile yükseliyordu Hayfa'yı görmek için
Ve adımlarını.
Ahmed şimdi tutsak
Şehrin caddelerini bırakarak
Ve sen onun için
Savaşan
Mekândan Haliç'e, Haliç'ten mekâna
Cenazelerle geri dönüyorlardı
Keskinliği seçerek.

Ben Arap Ahmed - kuşatma gecelerinde
Cesedim o surlardır - kuşatma gecelerinde
Ben ateşin sınırı - kuşatma gecelerinde
Ben sizleri kuşatacağım
Kuşatacağım
Bağrım bütün insanların kapısı olacak - kuşatma gecelerinde

Ahmed'in sürmesiyle resmedilen şarkılarım gelmeden
Anılanlar ardımda, o güneşli ve zambaklı günler
Ey iki pencere arasında doğan o durum
Gönderileni değiştirme
Kavim
Bu küle benzemeden... ve sen mavi

Kaçana çeviriyorum bağırsaklarımı soğuk ellerimle taşıdığım
Ve Nil nehrinin köpükleri terk eder beni uzaklaşarak
Ve parmaklarımın sınırlarında dolaşıyorum
Bütün baş kentleri tere yağı gibi görüyorum...

Ahmed saatleri lağımda siliyor
Maviyle yanan Ahmed'in resmini çiziyor şarkılarımı getirmeden
O Ahmed ateşlerle dağladı beni bu dar sayfalarda
Düşü yırtarak
O portakal mermiler... eflatun mermiler
O düşmanın irin gibi patlayıp akan sırtı
Özgürlük gününde
Ey o nidanın boncuğundan doğanlar
Kalkın!
Ey şehirdekiler - kanımda silah olan
Kalkın!

Şimdi şarkılarımı tamamlıyorum seninle
Kuşatıldığında giderim
Ve şimdi sorularımı tamamlıyorum seninle
Uzaklığından doğarım
Halkımı yenileyen kalbimle giderim
Şafağındaki halklara.

...Bölünmüş bölgeler arasında yürüyorum suya yaslanarak
Kırıldığımda
Ayvayı kaldırarak konuşuyorum, kalbimin sınırını unutarak
Kuşatmaya geldim ki boyumun sınırını çizeyim
Ey Arap Ahmed.
Sevgiyi bana inkar etmeden. Ancak her akşam geldiğinde
Uzak ziller beni emer
Akıntımla geldim ki suretimin sınırını çizeyim
Ey Arap Ahmed.
Beni geri getiren ekmekte yıkamadan kanımı
Ancak her şey adımlarımı yollarda acılaştırdı
Uzak ve yakın yollar uçtu.

Bütün yaşayan başkentler heybelerinde sakladı beni
Düşün ve şairlerin kaldırım taşlarıyla geldim
Kaçtır düşümle yürüyorum hançerler benimle
yarışıyor
Ah düşümden ve Rum'dan!
Bu şiddetin içinde güzelsin sen
Roma'da katledilensin sen
Ve Hayfa buradan başladı
Ve Ahmed Kemal'in merdiveni
Eski giysilerin nidası zatar şehrim ve inişim

Baykuştan çalınmayın
Nidadan almayın
Gözlerin marşlarını yazdı
Kalbime bıraktı bu yankıyı
Şehirden çalmayın
İzi haçın üstünde
Onun içinde harita ve ceset
Ve o yanan anka

Güvercinlerden almayın
Göreve göndermeyin
Zehir ve kanla resmini çizmeyin
O bombardımanda bir menekşe

...Düşün bitiminde yükseklere sığınırım
Armut şeklini alır biçilmiş giysiler
Şehri ölçüp biçeriz büroda
Heybelerde hayaller
Ve ırak çakıl taşları. Bu tuzun suskunluğunu kabullenir
Limona limonun konuşmasını veririm
Açık çiçekler gibi yaramdan mumla yetinirim
Ürperen balıklarla
Uzak ayna ve çakıl taşlarında
Konuşmalar güvercin kalbiyle
Yaşamda beni unutanı unuturum güvenli adımlarla
Ey güzel kadınım kalbi ve yolları kesersin
Uçarak gidersin menekşelere
Beni ellerimi unutmadan andığımda.

Düşün bitiminde yükseklere sığınırım
Gölgende ve ağaçlarımın altında avuçlanır oturduğumuz yer...
Yaranın üstünde kaynayan gizlenir mevsimlerim ve sinek gibi
İzleyenler gizlenir yaranda
Ellerimi unutmadan an beni!
Yol bildiğim yatağımla
Yerde gönderdiğim dağlarla
Evimden kovulmadan.

Zamanım tıkanmadan
Ekmeğin kirpiklerinden yükselirim ve su bağrım olur
Kayıp atta havaalanının alışkanlığında
Denizin havasıyla yükselirim
Kanayan bedenimin kokusunda
Kadim gözlerde yükselirim sahilin gurubunda
Yeşil sandıklardan yükselirim
İsteklerin gücünden yükselirim
İlk gökte tükenirim ve yoksulluktaki bütün
nimetlerde
Şarkı söyler
Bütün susanlar
Bütün susanlar
Bütün susanlar!

Çadırla kaplıydı Ahmed'in bedeni
Dimaşk Ahmed'in kirpikleriydi
Ahmed'in gölgesiydi el konulan
Kuşatma acı oldu Ahmed'e milyonlarca kişinin
kalbinde
Esirlerin
Kuşatma Ahmed'in saldırısı oldu
Ve deniz son çırpınışı!

Ey bütün rüzgârın yönleri
Ey sarhoş haftalar!
Ey gözlerin adı ey yankının rahmi
Ey Ahmed'in zatar ve taştan doğuşu
Söyleyeceğim: yok
Söyleyeceğim: yok
Derim bütün köylülerin koynunda olgunlaşan ekini verir
Başkentlerin dili olması için
Ve söylerim: yok
Cesedim kadim beyan hafif sanayide
Ve tereddüt eder... etlerde

Yiten göçe sığınırım
Ve söylüyorum: yok
Ellerim bombaların ve çiçeklerin bölgesinde
Bugün gerektiği gibi bir kenara kaldırılan göçün zıttı olarak
Ve söylüyorum: yok
Ey sayfalarla basamak olan bedenler
Güneşin yönüyle
Ve söyleyeceğim: yok
Ey dalgalarla evli olan bedenler
Keskin kılıcın üstünde
Söylüyorum: yok
Söylüyorum: yok
Söylüyorum: yok!

Kanımın yakınında ölürüm ve değirmende yaşarım
Suskunluğunu ziyaret ederim onca zamandır beni
isteyen ellerini
Onca zamandır bana şekil veren yollarını
Hayallerle yürüdüm küçük kuşlarla
Yaseminlerle sabahladım
Ölümün kayıp yüzüyle sözcüklerimle
Uzaklara giderim ekin ve güvercinlerle
Zaman şarkılarımda ölmeden...

Ölüm zorluğu çeker bizde ve ben bu zorlukla
giderim
Basit vatanı dikerim ve yaseminlerin mümkünüyle
Seni tutup dağıtan heder olan kanınla giderim
Kanımla giderim kuşatmanda yalnız kalan
Zaman tükenmedi daha...
Güzel suretin cadde duvarları üstünde ve cenazelerde
Ve umutlarla
Beni alıp sarkıtan güvercinlere marşlar yazdım
Ekinler kanatlarında sakladı beni ve topladı
Kanımda uzaklara giderim! Değirmende uzaklara
giderim
Basit vatanı dikerim yaseminlerin mümkünüyle

Ey güvercin Ahmed!
Ey iki bahsin adı nida ve basit adında olan
Ey portakalın adı
Ey sıradan Ahmed!
Nasıl bozguna uğradı bu ayrılıkla dil elma ve
kayalıklar arasında
Tüfek ve geyikler arasında!
Şarkılarımda zaman tükenmedi...
Kuşatmanda giderim
Hatta başkentlerin bitiminde
Kanımın derinliklerine giderim
Tomurcuklarla giderim
Kanımın derinliklerine giderim
Mühürlerle giderim
Kanımın derinliklerine giderim
Merdivenlere giderim
Ey Arap Ahmed... kalk!
Zaman tükenmedi daha şarkılarımda...
Kuşatmanda giderim
Hatta ekmek ve dalgaların kaldırım taşlarında
Seninle silindim ve silindi vatan - gereksiz
Ölüm düşün önünde
Veya düş şiirde öldü
Kanımın derinliklerine giderim değirmenin
derinliklerine giderim
Basit vatanla dikeriz yaseminlerin mümkünüyle

...Onun güzün arzusu vardı
Onun portakalın vasiyeti vardı
Onun kesilende kasideleri
Onun dağ yolları
Onun seslenişi
Onun zifafı
Onun milyonların mücadelesi
Umut için mirası vardı
Duvara yapıştırılmış
Âlem
Yaklaşır
Nidaların ayrılığı
Sınırların resmi
Bütün şeyler bütün şeyler bütün şeyler
Gidenlerin yüzünü ilan ettiği zaman yüzün
sınırlarında
Ey meçhul Ahmed!
Bizi nasıl yirmi yıl durdurdun ve uyudun
Karanlıktan yüzünü kapadın temizlik gibi
Ey Ahmed toz ve ateş gibi yürüyen
Yüzünü görürüm halkımın içinde
Son vasiyetini okuyayım mı?

Ey izleyenler! Suskunlukta izi olanlar
Azıcık onlardan uzaklaşın ki sizlerde yenileneyim
Kınalı iki çıplak el
Onlardan azıcık uzaklaşın ki söyleneni doldurun
Ölümlerine eğer ölürlerse
İzlerine batmak için
Yaşadıkları yaşamda!

Kardeşim Ahmed!
Senden sonra tapan ve tapılana
Ne zaman tanık olacaksın
Ne zaman tanık olacaksın
Ne zaman tanık olacaksın?

Kum Kasidesi

Kum sonunda
Kadını düşüncemizden sildi
Kartallarla gideriz gerekirse ölümümüze
Başlangıçta ağaçlar kadınların üstündeydi
Yüksekti su, dildi.
İnsanları gibi mi olacak bu toprağın ölümü
Güvercinler boşluğun şeklini mi taşıyacak?

Başlangıç benim
Bitiş ben.

Kumun şekli ve mümkünü.
İlk şehveti unutturdu portakal.
Görmediğimi gördüm kadında çiçekler ve dehşet filizlendiğinde,
Kum aynı kum. Bizi kapatan kumda bu çağı gördüm,
Beni günlerden yutan.
Düşlerimi kaybettim ve kadınımı
Kumu kumda yitirdim

Başlangıç benim
Bitiş ben.

Ağaçların gövdesindeki kum,
Şehrimize benzeyen bulutlar.
Renkleri birdir denizin ve uykunun.
Yüzlerine âşık olduğumuz,
...Kuran'ın tefsirinde olmayana döneceğiz,
Akan suyun yatağında bin nehirle batarız
Geçmiş aynı geçmişi, aynaların yansımasında
getirecek
Günlerin efendisini.
Açıklamalı dilin anası arıları.
Görüyorum, görünmeyeni, kumun memleketini
kumun üstünde
Katiller bayram davuluyla gülümseyecek
Elveda... mesafeler
Elveda... silinen izler
Elveda türküler, değiştirilecek gerekirse (kanunu)
kanun
kumla kaynaşsın diye..
İki ayrılığın arasına konan değirmen taşı ve değirmen
taşının öğüttüğü

Başlangıç benim
Bitiş ben.

Uzak kuşlar gibi yürüyorum idamım olacak bu
duvarın dibi
Oku kaburgamda sanarak
Ve kanım narın şarkısı. Yürüyorum
Kum fırtınasında yitiyorum şimdi,
Kum kumdan geliyor
Gecede ikisi şairle geliyor
Mavi kapıyı yenileyerek.

Amacım yitti, yitti kadınım...

Gelecek... âşıklar daha sonra gelecek
Günlerimizden kaçan zambağın rengini alacaklar
Nehrin önünde söyleyecekler:
Kumun zamanı ne kadar da kısaydı
Ve birbirlerinden ayrılmayacaklar.

Başlangıç benim
Bitiş ben.

Ekmek Kasidesi

İbrahim Murzuk'a

Kapalı bir gündü...
Güneş bulutların ardından yorgun argın
yükseliyordu.
Madeni külü dolmuş doğuya...
Ve su bulutun güllerindeydi
Bütün evlerin kamışında
Parlıyordu.
Beyrut'a yaslı sonbaharın ömrü
Kasırdan ölüm uzanmıştı
Ortak Pazar radyolarında kavim satılıyor durmadan
Bütün bunlar dokunmaz mı sana
Saatler beşi gösterdiğinde?

İbrahim suyun ressamıydı
Savaşlarda gökten yağanların
Şafakta uyandırılamn tembelliğini
Ancak İbrahim gecesinde ve güneşinde çocukların
Süt ve ekmek istedikleri
İbrahim ressam ve babaydı
Güneyde yaşıyordu karanlıkta ve öfkede

Haç kadar basit.
Küçüklüğü sildi
Odada iskemlede oturarak. Bir şey yoktu. Yoktu bir şeyi
Memleketin suyunun ressamıydı
Sizleri ölçüp biçen. Yüzleri parlatan
Şimdi çalkalanmak için suyu okudunuz mu?
Siyahın beyazı mesafelerde çözüldü
Ben bugün olmayan güllerde
Bağını özgürlükten gelen - ayaklanmayla
Veya memleketin şeklini alan yaşlı - polisle
Vatan mıydı
Deliliğin anasını izleyen?
Kurtuluşun anası kayıp
Kapalı bir gündü...
Mermilerin ekininde yüzümle boğuldu parlaklığım

Şimdi seni uyandırmadan
Beşin tamamlanışında?
Tanıyordu
Beyrut'ta ayrılıkları
Beyrut yanıyor mu
Şimdi seni uyandırmadan
Beşin tamamlanışında?
İnsana ve ekmeğe el koydular sonunda
Onca beşlerde!..

Günlerden bir günde ekmek olsam
Bu yemek, bu kan
Bu sessiz fısıltı
Bu çağımın acısı
Bu cevher kalbim
Bu haykırış bu zaman
Bu renkler bu sanat
Bu muştunun başlangıcı. Gizi. Büyüsü
Bu taşman kaynak
Bu kayalıkların başlangıçında savaşla bozulan sinirler
Beyrut'taki akşamlarla
Ölseydi
Saatler beşi gösterdiğinde?

İbrahim açık çılgın renkleriyle istekliydi
Fırçasındaki gizle istekli
Devrimci ressamdı
Resmini yapardı
Yorgun insanın vatanını, dizili savaşları
Denizin dalgasını, işçileri, köylüleri ve uzakları
Resmini yapardı
Mercanın bedenini ve öğütülmüş vatanını;
Sabah sıcak bir ekmek gibi
Bir ekmekti toprak
Güneş dönüyordu
İbrahim bir ekmekle toktu.

O orada bir sondu... son
Silahların bitişinde
Ekmekte kanı
Kanında ekmek
Şimdi
Silahların bitişinde!..

Toprak Kasidesi

1

Mart ayında, intifada yılında, toprak bize söyledi
gizlerini toprağın. Mart ayında beş kızın menekşelerin ve
tüfeklerin önünde acısı yaşandı. Başlangıç okulun kapısı
önünde durdu, zatar ve güllerle birlikte ateşe verildi
şehir. Toprağın nidası açıldı. Boğazına girdik
sonunda - mart topraktan gelir toprağın ağzından
gelir, ve kızların dansından - kızların çığlığıyla göz yaşlar
dolar azıcık menekşeye. Kuşlar gagalarını kalbime ulaşan
nidalara uzattı.
Benim toprak
Toprak sensin
Hatice! Kapıyı kapama
Kayıplara karışma

Çiçeklerden ve balın ipinden kovacaklar
Kovacaklar bu uzun yolun taşından
Bu havanın şiddetinden kovacaklar.

Mart ayında, menekşelerin ve tüfeklerin önünde acısı yaşandı
beş kızın. Başlangıç okulun kapısına düştü.
Kuşların renginden
tebeşirler parmakların üstünde. Mart ayında
toprak bize gizlerini
söyledi.

I

Adlandırırım ruhumun uzandığı toprağı
Adlandırırım kaldırım taşı olan ellerimi
Adlandırırım çakıl taşların kanatlarını
Adlandırırım kuşların dengesini ve çamuru
Adlandırırım ağaçların bağırsaklarını
Ve dalların bağrını çamurdan sorarım
Taş gibi vururum
Fetih tanklarını parçalarım.

2

Mart ayında, otuz yıl ve beş savaş önce,
geçmişin mezarı üstündeki otların kümesinde doğdum.
Babam İngilizlerin işgalinde tutsakken. Annem otlara oturup
uzattığı bacaklarında beslerdi beni. "Sevgililerin yarasını"
seviyordum ve yanıtımda topluyordum, çiçeklerde solan
mermilerin acısı gecemde kırılan leylak ayın üstündeydi, zamandan
başka acılaşan olmadı geceme düşen leylak ayın üstünden başka ve
yufka yürekten...
Mart ayında toprağa uzanırız
Mart ayında toprak bizde saçılır
Dönüşler kapalı
Toplananlar hafife alınıyor
Pencerelerin altlarında buluruz denizi
Ve yatağında leylak ayı

Mart ayında ilk hapishaneye ve ilk aşka gireriz,
Ve anılar dökülür köyün üstüne yağanla
Çocuğumuz orada ayva ağacının gölgesinde baskına uğramadan
Nasıl yolumdan uçuverdin ey ayvanın gölgesi?
Mart ayında ilk aşka gireriz
İlk hapishaneye gireriz
Akşam yemeğinde anılar açılır Arapça dilinde:
Bugün aşk bana dedi: yalnız bir düşe girdim ve yittim
düş de bende yitti. Dedim: Çoğal! Nehir seninle
birlikte yürüdüğünü göreceksin.
Mart ayında toprak günlerini açar.

II

Memleketim benden uzak... kalbim gibi!
Memleketim benden yakın... hücrem gibi!
Neden şarkılar söylüyorum
Mekânda, yüzüm bir mekânken?
Neden şarkılar söylüyorum
Bebekliğim safranın üstünde yatıyorken
Ve uykumda hançerler dolaşıyorken
Ve annem bana
Göğsünü uzatıyorken
Ve önümde ölüyorken
Amberin esintisiyle?

3

Mart ayında bulutlar sarkar
Ellerim olacak toprağa!
Hangi marş yürüyecek çelikten ağızla, benden sonra?
Hangi marş dolacak bu nidaya ve buhura
Heykeller yola çıkıyor şimdi Filistin
peygamberlerinden başlangıcın
varacağı yere
Bu serili yeşillikler ve taşların kızıllığı -
Bu marşım
Bu Mesih'in yaradan ve rüzgârdan çıkışı
Yeşil bitkiler gibi çivileri ve bağları örter
Bu marşım
Bu Arap gençlerinin düşe ve Kudüs'e yükselişi.
Mart ayında bulutlar sarkar.
Ellerim olacak toprağa!
Ve lobilerin başları çabucak namaz için geceden serer seccadeleri
inleyen kanlar ve mızraklar arasında.
Gecenin kavisinde yarım daire olarak geri döner
Yüzüm ve yüzün parlar Hayfa ve düğününde.

Mart ayında deniz toprağımızda dalgalanır ve uzanır
asil bir at gibi.
Mart ayında asillik dalgalanır Arap sahilinin
ağaçlarında
dalgalar dalgaları yoklar... dalgalandığında...
çiftleştiğinde... veya pamuktan basamak olur
Geri dönüşün -toprak ellerim olacak- beni
durduracak ve durduracak beni
kolaylığın
Geri dönüşün beni küçük gençlerle gömer
menekşelerin arasına
ve tüfeklerin
Geri dönüşün - iki soru arasına dolan
ömrümü hesaplar: Nasıl? Ve nerede?
Bu bahar çıkışım
Bu bahar sonum
Mart ayında toprak ağaçlarını evlendirdi.

III

Geçmişe geri döner gibiyim
Geleceğimde yürür gibiyim
Kaldırım taşları arasında ve fistanlar arasında
Yağışıma dönerim.
Ben basit sözcüklerden doğdum
Ve haritaların tanıklığından
Ben yüksek kaysı ağaçlarının çiçeği.
Neyin içinde avuçladılar beni yolcularla
Başlangıçta hatta Celile'de
Ellerimle geri dönerim
Kimliğimle geri dönerim!

4

Mart ayında özgürlüklerin ve saldırıların karanlığını
verir bütün karanlıklar
Kuşların kapanışını verir tarif edilen kızlar gibi
Ve açığa çıkar ekin gibi
Kuşlar ekini gölgeler kalpte ve sözcüklerde.
Hatice!
-Gidişler nerede gizlenecek yeni sevgilere?
-Gidişimiz taştan sonra vuracak-
Hatice dedi o nida artlarındaki duygudur.
Mart ayında toprak kan kusarak yürür çiçeklere.
beş genç kız tarlada sürülür örgülü saçların
altlarındaki ekinde.
marşların çıkışını okur Halil devletinde. Beş
mektup
yazarlar:

IV

Ben kesilenin şahidi
Ve haritanın şehidi
Ben basit sözcüklerden doğan
Çakıl taşlarının kanatlandığını gördüm
Nidaların silah olduğunu gördüm
Üstüme kalbimin kapısını kapatana kadar
Barikatlar kalkınca benden
Ve yolların yasağı
Kalbim özgürlükle doldu
Kaburgam taş
Karanfili uzatırım
Karanfili uzatırım.

5

Mart ayında bitkilerin kokusunda. Bu çağların
evliliğinde.
"Mart ayı ayların en zalimi" en çok arzulayan. Hangi
kılıç tırnaklar ve parıltılar arasında kırılmadan
dökülebilir!
Bu boynum ekinimdir benim savrulan aşkta. Bu
boşalışım ömürledir.
Ey bitkiler cismimin intifadasıyla karıştığımda ve
ortak olduğumda, düşüm
cesedime geri dönecek.
Sonra toprak patlayacak bu tutsak alınmış çığlığı
araştırdığım zaman
keklik bukağıyla alıştığı gibi.
Mart ayında anılanların fısıltısıyla veririz, yükselen
bitkilerin üstünde
uyuduğumda bütün başlangıçlar yol olur. Bu uykuya
çağırır beni. Bu yükselişimle bütün zindanlar çağırır
beni.
Deniz kıyısında genç kızları gördüm otuz yıl önce ve
dedim: Ben dalga, çağırdığımda uzaklaşan. Gördüm
denizle dinleyen tanıkları: kelepçeler denizin
dalgalarıyla gelir.
Kelepçeler denizin dalgalarıyla gider. Çağırdığımda
uzaklaşan.
Sığındığımız nida Hatice'de doldu, yandığımda.
Hatice! Kapıyı
kapama!

Bu kitaba girecek halklar bütün iklimlere ışıltılarını yayacak
güneş.
Peygamberlerin vatanında... tamamlan!
Ey çiftçilerin vatanı... tamamlan
Ey şehitlerin vatanı... tamamlan
Ey yitenlerin vatanı... tamamlan
Bu marşla bütün halkın dağı uzandı.
Bütün marşlar sende uzandı zeytin yüküme.

V

Ağır okumanın üstüne iner küçük akşam
Ve gözler uykulu
Otuz yıl öncesine dönerim
Beş savaş
Ve tamk zamana
Sümbülle gizlenir
Şarkısını söyler
Gurbet ve ateşin yamnda
Akşam sıradan bir akşamdı
Şarkı sıradan bir şarkıydı

Bizi yanıtlayacaklar:
Neden şarkı söylüyorsun?
Yanıtlar:
Bugüne şarkı söylüyorum
...

Bağrını yokladıklarında
Başka bir yürekle karşılaşırlar
Kalbini yokladıklarında
Başka bir halkla karşılaşırlar
Çığlığını yokladıklarında
Başka bir hüzünle karşılaşırlar
Hüznünü yokladıklarında
Başka bir hapishaneyle karşılaşırlar
Hapishaneni yokladıklarında
Zincirlere bağlı bir başkasını bulurlar

Tellerin ardında
Şarkıcı tek başına uyuyor
Mart ayında
Karanlık ondan yükselir.

6- VI

Ben sahile ve geniş ovalara dolarım - halk ve toprak
bana dedi
şafakta yaşar gibi
Bu olası ömür Hatice'nin peşinden geçer. Beni
ekmiyorlar
biçmemeleri için
Şiddetli rüzgâr ister bende konuşması için, Hatice
uyuklar
Celile'de uğuldamak ister hücremin yıkıldığı günde,
dilsiz karanlık
Hatice'ye ve o ateşe dolar
Ey Hatice! Şimdi gördüm... gördüğümü onayladım.
Mesafesine
alır beni, havasına alır. Ben sonsuza âşık,
başlangıcımı hapseder. Yeşilliğime sıkılır
portakal ve Yafa'nın
bedeninde sabahlar
Ben onca Hatice'yi tanıyan toprak
Beni katletmek için tanıdılar.
Celile'nin geniş bitkileri titrer avucumun parmakları
arasında ve resmini yapar
Bu mekânın ifadesini Hatice'nin sevgisi ve
yolumun arasında.
Bu olasılık yeniden mart ayının ömrüyle gitti
Bu topraktan hava bile göç etti
Bu toprak toprağım
Bu bulut bulutum
Bu alın Hatice'nin

Ben sonsuza âşık - başlangıcımı hapseder
Beni toprağın kokusu uyandırır bakir sabahta...
Bağım demirden uyandırır beni bakir akşamda
Bu olasılık yeniden mart ayının ömrüyle gitti
Gidenleri sormadan yaşamdaki ömürlerini
Topraktan sorarlar: Kaldırıldı mı
Toprağın bebekliği!
Seni kesmek için tanıdılar mı?
Huzurunda bağladılar mı düşümüze kıştaki
yaramızla?
Seni kesmek için tanıdılar mı?
Bağladılar mı kaldırılan düşleriyle düşümüz baharda?

Ben toprak...
Ey oradan aşkla gidenler yıkılan ekinde
Bedenime batın!
Yanardağına oradan gidenler
Bedenimde çarpışın
Kudüs dağlarına oradan gidenler
Mücadele edeceksiniz
Ben bedenlerdeki toprak
Mücadele edeceksiniz
Ben açık gökte toprak
Mücadele edeceksiniz
Ben toprak. Ey orada ağlayanlar toprakta ve gökte
Mücadele edeceksiniz!
Mücadele edeceksiniz!
Mücadele edeceksiniz!

Yeşile Marş

Sendeki yeşil. Zeytin sana benzemez, sana yürümez
gölgesi, görünen yüzüne sığmaz toprak.
Yiten renginde yalnızlık,
Yastan yasa yönelir durur
Yalnızlıktan ve gariplikten ricayla yapılan gibi
Sendeki yeşil, seni ilk anadan beri taşıdı adını
söz edilen silahlarla hatta
Yeşil çıkan yeşil sensin renklerin savaşında.
Tüyler kanatlarında yitti.
Toplanan ekinlerimi kestin, zifaf kanımı.
Sendeki yeşil bebeğin ilk çığlığı gibidir yıllara giren
Hayatın kapısından,
Çıkan ilk asker gibidir
Kışın kasrını malını gören.
Nergislerin üstünde bekliyorum seni
Zillerde ve katilde
Seni yarattık, bizi yaratman için
Işık ve karanlıkta.

Sendeki yeşil. Zeytin sana benzemez, sana yürümez
gölgesi. Görünen yüzüne sığmaz toprak.
Marşlar seninle gelir her daim siyah yakın ateşlerden
çoğalan ölümlerden
yaran,
Hangi yeşilde yenilenecek ölümüm ve şafağım
Hançerimde on bin ölü su ister,
Hangi yeşilde yenilenecek çığlığım ve itilişim
Hançerimdeki kefenler arı kovanlarını silkeler
Bendeki ecel peygamberi verir
Hangi: feda edilen
Ve hangi yeşilde yenilenecek çığlığım. Hançerimdeki
harita
düş ve yaşayan mesihin adı

Hangi yeşilde yenilenecek ölümüm
Bedenimde mevsimlerin ve şehirlerin en güzeli.
Hangi yeşilde bu yeşili avlayan siyahlıkta Nil'de
söylenen mendilde ve düğünlerin mühründe
Yeşil aynı yeşil bütün bahçelerde sultanın yaktığı
Yeşil bütün küllerde
Taşınan im diye adlandırdığım düşle bugüne
Güvercin kanı diye adlandırdığım bu zamanda
Gönderilen buğday diye adlandırdığım
(Ben şiiri yazan: şimdi ölürüm. Ulaşılana
giden

Şiir ve açığa çıkan hançer ve açılan im: cumhuriyetin
O güvercini ve katlimi adlandırıp düzenleyen
şimdi)
Hangi güvercin bedenimi kusursuz tamamlayacak
Boşlukta ekmek gibi açığa çıkan...
Ey yeşil! Sorularım tanrıya daha çok yaklaşamaz
Ey yeşil
Daha çok uzaklaşamaz deniz sorularımdan
Ben anıyorum,
Veya anmıyorum önceki olayları,
Ancak mevsimlerin ormanımın üstüme kapandığını
görüyorum
Ben bütün ormanlardan geri dönen
Cesette yol alan.

Hangi yeşile ulaşsam
Ateşin ve toprağın rengi şehidin ömrü
Hangi yeşile yönelsem
Yasla yası getirir
Peygamber gibi yas yalnızı
Hangi yeşile ulaşsam rengin
Hangi yeşile ulaşsam rengin
Sendeki yeşil. Yeşilin yatağını vermez,
Zeytine benzemez,
Gölgesi bize yürümez,
Yüzüme sığmaz toprak
sabahında.

Yatağım Koynunda Taşıyan

Söyleyeceğim: Yok. Saniyeleri yırtar geciken nehir. Lanetleyeceğim
razı olan zamanı, gölgede saklanacağım. Yok - sahnedeki
dilim. Yok - bu düşün sınırında. Yok - yolum.

Süreyi verir ve gider. Göğün karanlıklarını verir daha sonra
okumayı. Yoksulluğu bilir yankılanan dilde ve peygamberde.
Ve daha sonra gider... gider daha sonra, kasidelerin

Şarkılarıyla mutlu eder âşıkların gözlerini. Evet şehrin
buğday kazancını adlandırır, şehrin kırmızı ekinini. Evet, ata
toprağını adlandırır unutulanda. Sonra yalnız uyur karanlığın
kokuları arasında kaybolan zambak ve vurulan çocuklarda.

İstediğimi söyleyeceğim: kasideler yaramadı mı ne? Şair çiçeklerden
ve harflerin soğukluğundan çıkar. Uzaklarda çalışan çiçeklerin
soğukların ve iki savaşın altında. Kasideler açıkta ve karanlıkta
yaramadı mı ne? Adımlanmayan şeyleri söylerim: Daha sonra
arılar yaklaşır yürüdüğüm yoldan, sonra arılar seni kırar.

Beyazlığın silinmesiyle dağılır marşlar ve çenenin derisinden.
İntihar gibi istedikleri hüznün kumaşını getirir her daim.
Güllerin haritasını isterler dağılan gibi her daim getirir. Getirecek
ve gidecek, getirdikleri ne zaman gidecek, sonra git gide uzaklaşır
varılacak yerler.

Alevden kartal gagası olacağım, şehrin boşluğu sürmem.
Sorarım: "Senin için göz yaşı döken oldu mu ey halkım?" Akbabanın
kanatlarında kırılırken sayfaların. Yerin buharında alev alır
kanatlar. Yükselir, sonra iner, sonra yükselir, girer sonra
soruların içine.

Çekip kopartılan bütün başlangıçlar acılaşır: "Sana gözyaşı döken oldu mu
ey zamanım?" Yaseminin elleri arasında uzanan yeşil marşını
söyler. Güller girer ve haykırır: Bu kalabalık da ne?
Haykırışıyla birlikte kanı görür: Bu katlin kanıtı mı?

Yalnız ölürsün. Daha sonra denizi terk edersin kıyılara
Yalnız çakıl taşları gibi. Yazılanlar senden uçuşur, türkülerin
ataları, şehrin caddeleri, damlalar, mataralar,
ellerinden uçuşur şehir ve şehirle yaratılan yaban güvercinleri.

Yalnız ölürsün. Daha sonra su birikintileri seni göçe katar
basitliğin kanımda yayılıyordu. Karşı koymalar seni göç ettiriyor
bedenimin kanıyla. Seni adınla atan oradan boşaltılır. Seni göç
ettiriyor sorularınla çalıştığın şarkılar ve hapis arasında, seni göç ettiriyor
basitlik.

Senden sonra kokuları gömecekler. Sende gülleri bırakırlar.
Göç eden nidanın idamına hüküm verirler senden sonra.
Ateşi yakarlar senden sonraki sözcüklere. Suyu çalarlar
ahşap derinden. Seni kovarlar Celile sınırlarından.

Söylerim: Yok - sürçen dilin sahnesi
Yok - sınırı bu düşün
Yok - yolcunun yolu.

Uyuyan Bahçe

Uykun derinleşince ellerimi üstünden çektim,
Düşlerini örttüm,
Göz kapaklarının ardında gizlenen balı bekledim,
Bükülü iki yaşlı bacak oldum kalp atışlarına karşı,
Bana ulaşan nabız atışlarına imrendim,
Bakır ve mermerin üstündeki buğdaya tanık oldum,
Kandan göz yaşları döktüm,
İrkildim...
Yatağımda uyuyan bahçeden.

Kapıya yürüdüm
Ardıma bakmadan bir tanemin uykusuna ulaştım
Eski adımların iniltisini duydum ve kalbimin vuran
çanını
Kapıya yürüdüm
-Anahtarı heybesinde
Aşk tanrıçası orada uyumakta-
Yağmurlu gecede yollarda, kalp atışlarından ve
Yağmurun sesinden başka bir ses yoktu.

Kapıya yürüdüm,
Kapı açılıyor,
Çıkıyorum.
Kapı kapanıyor,
Gölgem de ardımdan çıkıyor.
Neden elveda diyeyim
Anılarımda ve evimde yabancı konuma düştüm madem?
Merdivenin basamaklarını indim
Ses yok
Kalp atışlarından ve yağmurdan başka
Merdiven basamaklarını iniyor adımlarım
Ellerinden arzunun yolculuğuna doğru.

Ağacın yanına ulaştım
Burada öpmüştüm onu
Beni burada çarpmıştı gümüşümsü ve karanfilimsi şimşekler.
Burada başladı onun dünyası
Burada bitmişti.
Bu dondurucu kışın havasında birkaç saniye durdum,
Yürüdüm,
Duraksadım,
Sonra tekrar yürüdüm,
Adımlarımı ve anılarımı toplayarak
Ben'imle yürüdüm.

Ne veda ne de ağaç
Uyumuştu şehvet pencerelerin ardında,
Uyumuştu hayattaki bütün ilişkiler
Uyumuştu bütün ihanetler pencerelerin ardında,
Uyumuştu bilim adamları...

Rita uyuyor... uyuyor ve düşlerini uyandırıyor.
Sabah öpüp bağışlamasını dileyeceğim
Gün başlayacak,
Sonra arap kahvemi yapacak
Kendine ise sütlü kahve.
Aşkımızdan belki bininci kez söz edecek
Bıkmadan yanıtlayacağım
Sabah kahvemi hazırlayan
İnleyerek kurban olacağım ellerine.

Rita uyuyor... uyuyor ve düşlerini uyandırıyor
-Evlenecek miyiz?
-Evet.
-Ne zaman?
-Askerlerin kalplerinde
Menekşeler filizlendiğinde.

Sokaklar, gazinolar, postaneler, kaldırım kahveleri, bilet
Gişelerini hepsini dolaştım bir bir.
Rita seni seviyorum. Seni seviyorum. Sen uyu ben gidiyorum
Taş yürekli bir güvercin gibi nedensiz gidiyorum
Nedensiz gidiyorum cılız bir esinti gibi
Rita seni seviyorum. Seni seviyorum. Sen uyu
Tam on üç kış sonra soracağım
Soracağım:
Hâlâ uyuyor musun
Yoksa uyandın mı?
Rita!
Rita seni seviyorum
Seni seviyorum...

DURUMLAR VE MEVSİMLER

1- Bırakılan Ağacın Söyledikleri

Çıkan rüzgâr
Sonsuz ormana girdi
Vatanımda.
Kuşları uyandırır mı şimdi
Bu
Vatan... yolcu mu?

Göründü şimdi.

Sonbaharda dallar kuru olur ve bodur
Kökler ise uzun olur ilkbaharda
Zamanımdaki.
Geyikler uyandı mı şimdi
Bu
Ceset... meyve mi?

Göründü şimdi.

İki göz arasında süslenecek bu akşam
Mavi, yeşil veya gidişte
Başlangıcım olan
Sevgililer uyansın mı, hani neredeler?
Yükseklikler... ay mı?

Göründü şimdi.

Kirpiklerimde kırılıyor bu rüzgâr
Yoksulluğu gerçekten bilir mi?
Şimdi
Rüzgârın esintisinden mi? Şimdi hançeri
Yol bilirler mi... veya yağmuru?

Göründü şimdi.

Rüzgâr çıktı
Sonsuz ormana girdi
Sevgime engeldi
Ancak
Kayıp dallarımla vedalaşacağım
Ağaçların kalabalığında

Göründü şimdi.

2- Saat Bir Treni

Erkek ve kadın esenleşir
Yüreklerindeki güller dökülür
Kırılır
Çıkar gölge gölgeden
Ve üçü oluşur:
Erkek
Kadın
Ve zamanları...

Tren gelmeden
Kahveye geri dönüp otururlar
Son sözlerini söylerler,
Birbirlerine dolanırlar
Sevdikleri günbatımının alacasıyla gitar eşliğinde
Ayrılamazlar...

...Bu yürekten ecel terleri döktüm.
Madrit'te kadınlar sevgilileriyle gezerler bana teselli veren bu sokaklarda.
Sevincimi ve tanıdığım kadının yüzünü hiçbir zaman unutmayacağım...
Seni unutacağım, seni unutacağım, seni çok çabuk unutacağım.

Azıcık gecikti
Saat bir treni.
Bir saat garın lokantasında oturdum,
Göçmen kuşlar tekrar döndü.
Geceden bir sayfa okuduk
Ancak biz
Erkek ve kadın karşılaştık...

3- Son Akşam

Bütün toprağın şeftalisi bedeninde uyur
Sözcükler olsa
Öfke bilenmiş olsa da
Gölge düşer üstüne
Kimse yok
Yok kimse...

Yalnız şarkılar söylersin
Gurbet yolunda aheste
Bütün şeyler sende
Buğdayın lakabı
Yalnız şarkılar söylersin.

Denizler çok
O yalnız bir nehir.
Amacım kısaydı
Ve o yalnız bir nehir.

Kışta göreceğim
Yanında öldürecek beni
Ağlayacak
Gülecek
Yanında öldürecek beni
Ve ben onu kışta göreceğim...

Şimdi anıyorum
İlk andığımı
Ömür buharlaşıyor
Damlayan damlalarda
Adımlarımda.
Her şey sevgiye benziyordu
Hava kırılır
İki garip yüz arasında,
Dalgalar taşlaşır
İki yakın göğüs arasında,
Ve ben anmıyorum...

Yalnız şarkı söylüyor
Bu akşam son akşam
Güllerini ıslatıyorum
Ve toprak esintisiyle uçuşur
Yalnız ağladığı zaman.

Sözcüklerim sözcükler
Pencereler göğe bakar
Kuşlar boşlukta dolanır
Adımlar alışık nehir bir yerlere birikir
Ben anılanlarla.

Sözcüklerim sözcükler
Ve o ilk. Ben ilk
İdik. Olsaydık
Kış geldi
Her şey beni öldürür...
Her şey ağlayıp gülüyor
Sözcükler
Sözcükler.

4- Mavi Bir Gün

Kadın türkülerle oturur
Yün eğirir
Şeylere doldurur
Pencere günlere açık
Deniz uzak...

Bir pazar gününde döner mavi,
Son deriyi çıkarır halkın dönüşüyle,
Romantik bir şiir okur,
İskemlede durup,
Pencere günlere açık
Deniz uzak...

Görünmeyen çığlıklar duyar.
Kapıyı açar,
Giden insanların ayak izlerini görür.
Kapıyı kapatır,
Suretini görür. Ona soran: Bu senin intiharın mı?
Mozart'ı dinler,
Yer ve gökle birlikte rahatlar,
Pencere günlere açık
Deniz uzak...

...Karşılaştık,
Güzün sahanındaki denizle vedalaştım,
Şarkılarım dindi
Sana, şarkı söylemem
Kalbin günlere açık
Deniz mutlu...

5- Denizin Koğulunda Yalnız Durum

Bu mekânda bu zamandan önce karşılaştık
Taşı suya attık,
Mavi balıklar kaçtı
Dalgalar bize geri döndü
Bizi dalgalandırdı.
Baharın kokularına emekler ellerim,
Beni azıcık yürütür
Sendiyen ağacına* atarım ellerimi
Derim: Dalgalar sana benzemez
Ve ömrüme.
Buluttan çuvallara uzandım
Mavi balıklar bağrımı yarar
Şiir yolunda tüketir beni, ölüm beni çağırır
Ölüm şimdi ateş ve su arasında
Beni görmüyordu
Ben onun uyuyan gözleriydim...

*Bir çeşit çam ağacı

Kökümü deliğine salacağım,
Bedeninin içinde unutacağım gömleğimi,
İkinci kişiliğimi unutacağım,
Kanatlarımın izini vereceğim sana...

İstediğimi söylemeden.
Beni balıklarla ve dikenlerle atacaksın,
Gözleri uyur uyuyordu...
Bugüne düş olarak kalacağız,
Üzgün avcıların kumlu yolunda yürüyeceğiz
Ey efendim!
Bugün dağılıyor muyuz bedenimizi kedilere atarız
Ey efendim! Biz iki dost.

Mavi balıklar uyudu dalgalarda
Şarkılar gizini
bana verdi
Yayılan gecede,
Ben bu gizin tanığıyım geri dönmek için
Uğraşmadan önce,
Dönmek için uğraşmam,
Kalbinden atışından başka bir şey istemem.

Düş nasıl düş olarak kalacak
düş
Nasıl
Düş olarak
Kalacak
Eskiden, bizi bekleyenlerden kaçtık
Bu mekânda bugünden önce karşılaştık!

6 Son Sahil

Türküler dökerim
Bu nehrin dizlerimde intiharı gibi.
Bu benim bütün tatlılığım
Bu balımdır benim.
Güven içinde uyurum.

Dar alışkanlıklarımda
Meydanlar boş,
Kerkenez kuşu hasta
Güller yanık,
Düşüm basitti
Ve ışıltı gibi açık:
Ben türkülerimi söylerim.

Şimdi nerelerdesin?
Hangi dağda
Parlayan ayı alıyorsun
Nerede bekliyorsun?
Sevgili efendim? Adımlarımız birbirinden uzak
Dağın başlangıcında
Devenin intiharıyla
Bildik mesafeleri.

Kalbime kayar ölüm
Azıcık
İki yolcu olsak da
İki hava olsak da
Şimdi neredesin
Hangi yağmurda
Akşam kovulacaksın?
Ve ben meydanların en ücra köşelerine gideceğim.

Bu bütün tatlılığım,
Savaşım bu benim,
Yolum.
Bu benim büyük şehvetim,
Bu benim balım,
Bu benim ilk türkülerim
Her daim söyleyeceğim
İlk türkülerimi,
Ancak
Şarkılarımı söyleyebilecek miyim,
onu bilmem.

Mahmud Derviş
Kronoloji

1941 Celile ilinin el Barva köyünde doğdu.

1948 İsrail'in başlattığı amansız savaştan ailesiyle birlikte kaçarak Lübnan'a yerleşir.

1949 Lübnan'da okula başlar.

1955-56 İlk şiirlerini yazar, öğretmenleri büyük ilgi gösterir.

1961-65-67 yıllarında orta öğrenimini yaparken İsrail hükümeti tarafından üç defa tutuklanır.

1964 ilk kitabı *Zeytin Yaprakları*'nı yayımlar.

1970 İsrail'den sürgüne gönderilir.

1971 *Filistinli Sevgili* kitabını yayımlar.

1973-1980 yılları arasında sırasıyla *Gecenin Sonu*, *Uzak Bir Sonbaharın Hafif Yağmuru*, *Celile'de Kuşlar Ölür*, *Düğünler*, *Uykudan Uyanıyor Sevgilim*, *Yedinci Deneme* şiir kitapları yayımlanır.

1980-82 Sabra-Şetilla katliamını yaşar. **1981** *Beyrut Kasidesi*'ni yazar.

1983-87 yılları arasında Kıbrıs Rum Kesimi'nde ya-

şar. Aynı dönemlerde *Filistin el Tawra* siyaset ve edebiyat dergisinin yayın yönetmenliğini yapar.

1984 *Beyrut Kasidesi* ile Lenin Ödülü'nü alır.

1988-95 yılları arasında Paris'te yaşar.

1996 *Unutulanı Anmak* anlatı- romanı yazar. (çev. Metin Fındıkçı, Avesta yay.)

2003 Nazım Hikmet Şiir Ödülü'nü alır.

Mahmud Derviş

1941 yılında Celile kentinin küçük bir köyünde doğar. O sessiz sedasız köyü, bir fırtına savrukluğuyla istemeyerek bırakırken, henüz altı yaşındadır. Orta öğrenimini İsrail'in Nazaret ilinde yaptığı sürede üç defa hapse girer (1961, 1965, 1967). Dergi ve gazetelerde çıkan şiir ve yazılarıyla, daha o yıllarda halkıyla bütünleşir. Kavganın, acının ve yalnızlığın çok erken yaşta bilincine varmıştır artık. Şiiri de militanca söyleşi içinde gelişmektedir. Bu acıya, bunca katliama ve sürgüne rağmen, Derviş hiçbir zaman kin gütmez şiirinde. Kendi halkına tanıklık ederken, bir yandan da dünya insanları önüne, militan şiiriyle, somut deliller sürer. 1982 yılının Eylül ayında, Sabra-Şatila katliamı olur. Mahmud Derviş katliamdan hemen sonra, Gölgeyi Yüksekten Övmek - Beyrut Kasidesi'ni yazar. Bu şiirle Filistin kavgasında, en güçlü silahlardan birisinin şiir olduğunu bütün dünyaya kanıtlar.

Mahmud Derviş

Mavi Bir Gün

Mahmud Derviş, çağdaş Filistin şiirinin ustalarından. Direnmenin ve sürgünlüğün şiirini yazdı o. Bir ulusun varoluşunu dile getiren, dayanma gücünü anlatan birer simgeye dönüştü her bir dizesi.

Arapçadan Türkçeye Metin Fındıkçı'nın özenli çevirisiyle.

"Alçakgönüllü bütün büyük şairler gibi Derviş'te de şiir, bütün katliamlara karşın bir tedavi görevini üstleniyor; şiir yaşamın özü oluyor, yaşamı şiire üstün tutuyor. 'Ben bir şiir okulunda öğrenci-öğretmen veya usta-çırak olmayı reddediyorum. Yaşamın her anında beklenmedik biçimde bir teorinin beni hapsetmesini sevmeyeceğim. Okullar şiir yaratmayacağına göre, şiirler bir okul yaratabilir', diyor."

Metin Fındıkçı

ISBN 975-304-180-2

9 789753 041805